
УВОДНО СЛОВО ДЕКАНА

проф. др Животе Перишића

150 година високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији

Ова Монографија припремљена је да обележи, прикаже и сачува од заборава 150 година од почетака високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији, време које наш данашњи Грађевински факултет Универзитета у Београду сматра временом свог настанка. У вековима који су му претходили нисмо били народ који је имао среће да има универзитете и високе техничке школе. У то доба наш народ морао је да се бори да очува своје постојање и националну свест о српском племену, да освоји слободу и право на национални, друштвени и културни развој. Врела писмености били су тада једино наши манастири – школе у којима су калуђери учили ђаке читању и писању а наши талентовани самоуки неимари учили градитељске вештине.

Но кроз историју смо се осведочили да је једна од особина нашег народа да и у најтежим условима успева да оствари посебна достигнућа. Тако смо и данас поносни на наше средњовековне градове и манастире и дивне, понекад непревазиђене старе камене мостове.

Али нема сумње ни да смо народ који није склон нити вичан бележењу. Отуда се сваки покушај да се верно дочара прошлост суочава у нас са великим тешкоћама да се прикупе веродостојни подаци и документи. Јер често и оно што смо записали нисмо знали нити умели да поштујемо и да сачувамо. Остало су однели устанци, буне, ратови и револуције.

Ту судбину није могла да избегне ни ова наша Монографија. Ипак, мислимо да смо успели, и да се пред нашом јавношћу налази дело које повезује у целину читав ланац збивања и развоја високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији, од далеке 1846. до краја школске 1995/96. године.

То време почетака високошколске наставе поклапало се са бурним временима националне стабилизације и зачетака културног и привредног препорода младе Кнежевине Србије. За грађевинским инжењерима се у то време осећала велика потреба, нарочито када је почела изградња и реконструкција градова и грађење првих већих јавних зграда и путева. Иако је тада, 1834. и следећих година, на позив власти у Србију дошао један број грађевинских инжењера и архитеката из других земаља, цела Србија имала је 1843. године само једног „правитељственог инцинира“ и било је потребно да и наши људи почну да се образују у том правцу.

Био је то повод да Књаз Српски, Александар Карађорђевић, прихвати предлог да се таква једна школа устроји. Предлог је, на иницијативу професора практичне геометрије, математике и вештачког цртања на Лицеју, инж. Атанасија Николића, Совјету упутио Илија Гарашанин, Попечитељ внутренних дела. Совјет је предлог усвојио и Књаз је 19. јуна 1846. године, пре 150 година, потписао Указ о установљавању „Инцинирске школе“ у Београду.

У прву, и једину генерацију Инцинирске школе, која је трајала три године, примљено је укупно 9 лицејаца, који су претходно завршили прве две године Одељења за филозофијске науке на Лицеју. Лицеј је тада, од јесени 1841. године, био већ пресељен из Крагујевца у Београд, који је 1839. године постао српска престоница, а од 1844. године радио је у конаку Књегиње Љубице. Слика која прати овај текст, са панорамом Београда којом доминира Саборна црква, није случајно изабрана: Саборна црква освећена је 1845. године – она је вршњак прве генерације наших инцинира.

Иако сви који су, из те прве генерације, завршили Инжењерску школу нису касније радили као грађевински инжењери, био је то огроман искорак за ондашњу Србију. Тиме су постављене основе за организовано школовање грађевинских и геодетских инжењера и за обнављање и продужавање дуге историјске традиције наших изузетно обдарених, нешколованих неимара који су за собом оставили грађевине којима се и данас дивимо.

Кроз даљу историју високошколске наставе грађевинарства и геодезије Монографија нас води у 1850. годину, када је у Београду основана Војна академија, која је исто била веома значајна за даљи развој грађевинских и геодетских дисциплина, па у 1853. годину, када је усвојен нови Закон о устројенију Књажевско-Србског лицеја, којим је први пут уведено Одељење Јестествословно-техничких наука, и даље, до 1863. године, када је Лицеј постао Велика школа са три факултета, од којих је један био Технички факултет, на којем први пут постоји Катедра за „Науку о грађевини на суву и на води“.

Поклапало се то и са оснивањем првог Министарства грађевина Србије, 1862. године. Министарство је тај прави и леп назив носило и у Југославији, све до 1951. године, а тек однедавно, после скоро пола века, поново га је добило наше данашње Министарство грађевина.

Био је то изузетан период стасавања првих српских инжењера, школованих на Великој школи, који су се, после усавршавања у иностранству, враћали у Србију и преузимали вођење нашег неимарства. Тада се, 1890. године, формира и *Удружење српских инжењера* и покреће *Српски технички лист*.

Крајем прошлог века, 1897. године, на Техничком факултету Велике школе први пут се формирају 3 посебна одсека: Грађевинско-инжењерски, Архитектонски и Машинско-технички одсек.

Велика школа престала је да постоји 27. фебруара 1905. године, када је потписан Закон о универзитету. Свечаност отварања Универзитета обављена је 2. октобра 1905. године, говором краља Србије Петра I Карађорђевића. Том приликом, угледни професор универзитета др Богдан Гавриловић, написао је: „Једна се светлост морала угасити да би се уместо ње друга, јача, могла појавити. Будућност ће показати хоће ли она, као што јој је то намењено, изагнати мрак из нашег друштва и својим зрацима обасјати цело Србство.“ Било је то 100 година после Првог српског устанка.

А на свечаном отварању Универзитета, његов први ректор, професор др Сима Лозанић, истакнути научник и наставник тог времена, изговорио је следеће речи: „Наше некадашње веровање да ће се Србство ујединити не букваром, већ оружјем, било је кобно по нашу народну мисао. Ја верујем обрнуто да ће просвета бити главни чинилац у решењу тог битног нашег питања, и да би оно било већ решено да смо просвету боље неговали. Верујем стога што је просвета сила која постиже све смерове. Да нам је просвета била напреднија све би у животу нашег народа било савршеније па и успешније.“ Готово да ни данас ништа не би требало додати овим далековидим речима првог ректора Универзитета у Београду од пре скоро једног века.

За нас је значајно да поменемо да је на новом Универзитету и даље остао Технички факултет са три одсека, који се сада називају: за грађевинске инжењере, за архитекте и за машинске инжењере, а да је, почев од 1935. године, Грађевински одсек Техничког факултета добио 4 групе: Статичко-конструктивну, Сасбраћајно-инжењерску, Хидротехничку и Геодетску. Те 4 групе прерасле су касније у посебне одсеке који постоје

ево већ више од 60 година, са кратким прекидом од 1952. до 1958. године, када су студије биле јединствене, са само једним, Општим одсеком.

Значајно је да је те исте године, у „Уредби о техничким факултетима универзитета у Београду, Загребу и Љубљани“, истакнуто да је делокруг и задатак техничког факултета „... да студентима даје што потпунију вишу теоријску, а колико је у школи могуће и практичну спрему као и да негује и науке и вештине ...“ Само нешто другачијим речима и данашњи Закон о универзитету дефинише улогу универзитета у наставном, научном и стручном раду.

После Другог светског рата, јуна 1948. године, Влада НР Србије донела је „Уредбу о издвајању Техничког факултета из састава Универзитета и његовом претварању у самосталну Техничку велику школу у Београду“, са Грађевинским факултетом као самосталним факултетом у њеном саставу.

Нажалост, већ 1954. године напуштена је оваква организација и Техничка велика школа, а са њом и Грађевински факултет и остали технички факултети, укључени су у Универзитет у Београду. Иако је у наредних готово пола века било бурних промена у високом школству, Грађевински факултет је све то време очувао традицију своја основна 4 одсека којима се, тек прошле године, оснивањем Одсека за планирање и грађење насеља, придружио и тај нови, пети одсек.

Кроз све то време наше високошколске установе делиле су бурну и тешку судбину нашег народа. За време оба светска рата Универзитет није радио, зграде и опрема су биле тешко оштећене, архиве уништене, а многи професори, ђаци и грађевински инжењери – бивши ђаци наше школе, положили су животе на разним ратиштима. Но Грађевински факултет је увек успевао да се и са рушевина поново уздигне, да продужи да се развија и да стално унапређује своју делатност.

Можда у овом уводном слову треба нешто рећи о још једној, по нашем мишљењу значајној карактеристици нашег грађевинарства и наше високошколске наставе. Грб нашег факултета краси девиза која промовише тројство: *studere – docere – aedificare*, јединство научног рада, наставног рада и неимарства. Та девиза, када је реч о Грађевинском факултету и његовим наставницима, има традицију дугу колико траје и високошколска настава грађевинарства и геодезије. Тако је професор „Инџинирске школе“, архитекта Јан Неволе, који је предавао Архитектуру и Цртање, 1863. године пројектовао и изградио Капетан Мишино здање. И многи потоњи велики професори били су и изузетни неимари. Нека нам буде дозвољено да наведемо само неке примере: професор Андра Стевановић пројектовао је Народни музеј а са професорима Драгутином Ђорђевићем и Ђорђем Мијовићем зграду Српске Краљевске Академије, професори Драгутин Ђорђевић и Никола Несторовић Универзитетску библиотеку, професор Ђорђе Лазаревић Палату Албанију, професор Мијат Тројановић легендарни мост на Тари, а професори Никола Несторовић, Бранко Таназовић и Војислав Заћина здање Техничких факултета у којем је и данас Грађевински факултет.

Многи великани нашег грађевинарства, чувени професори, често су били ангажовани и у управљању, не само грађевинарством него и државом. Први професор Техничког факултета Велике школе који је, 1890. године, био постављен за министра грађевина, био је Миливоје Јосимовић, а после њега, 1893. године, професор Коста Алковић. Први професор „грађења предмера и предрачуна за инжењерске грађевине“, предмета који се може сматрати претечом данашње групе предмета из области менаџмента и организације и технологије грађења, професор Велисав Вуловић, био је министар грађевина 1910. и 1911. године, а пре тога био је председник Београдске општине. Та традиција се и данас наставља и значајан број наставника и сарадника Факултета обавља веома одговорне функције у грађевинарству и у државним органима. Можда треба рећи и да је Никола Пашић, коме ће ових дана на тргу који носи његово име, у центру Београда бити подигнут велелепан споменик, био грађевински инжењер и то, како ми грађевинари обично кажемо,

до сада највећи политичар међу грађевинским инжењерима и највећи грађевински инжењер међу политичарима.

Зато примери данашњих наставника и сарадника Грађевинског факултета који, заједно са својим бившим ђацима, стоје иза великог броја ако не и свих наших највећих достигнућа у грађевинарству и геодезији, и у нашој земљи и у иностранству, какви су мостови преко Дунава и Саве, мост Копно–Крк, подземна железничка станица „Вуков споменик“, железничка станица Прокоп у Београду, спортска дворана Београдска арена, аутопут кроз Београд, железничка пруга Београд–Бар, велике луке и импозантни хидротехнички објекти у нашој земљи и широм света, нису ништа друго него скромно настављање традиције непосредног ангажовања наставника и сарадника Грађевинског факултета у нашем градитељству и испуњавање трећег „завета“ на нашем грбу. Можда је место да, не без поноса, кажемо да готово нема значајнијег грађевинског објекта у чијој изградњи није учествовао неко од 8.046 грађевинских и геодетских инжењера, 371 магистра техничких наука и 175 доктора техничких наука из области грађевинарства и геодезије који су са нашег факултета изашли у послератном периоду, а да је непроцењив допринос и 1.082 грађевинска и геодетска инжењера који су на Факултету дипломирали између два светска рата.

Монографија приказује и велики допринос Грађевинског факултета у Београду стварању свих пет осталих данашњих грађевинских факултета на универзитетима СР Југославије, од којих су неки већ ушли у зрело доба и прославили више од 30 година успешног рада.

Све то даје нам за право да тврдимо да је све што се у последњих 150 година дешавало у нашем грађевинарству и геодезији било нераскидиво повезано са развојем наше високошколске наставе грађевинарства и геодезије. Стога Грађевински факултет Универзитета у Београду и сматра да прослава и обележавање његове 150. годишњице у суштини треба да има најшири карактер обележавања 150 година развоја и достигнућа нашег грађевинарства у целини.

Иако је ово предговор за Монографију, мислимо да је корисно да се на овом месту забележи програм обележавања тог јубилеја, онако како се он сада, у припремама за прославу сагледава.

Програм прославе

Предвиђа се да обележавање 150. годишњице Факултета и почетака високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији има пре свега радни карактер. Свечана академија одржаће се у Сава центру, у четвртак 12. децембра 1996. године у 11,00 часова. Међутим, програм прославе предвиђа низ активности од којих су неке у току, или су већ завршене, а највећи број ће се дешавати током читаве следеће школске године. Сигурно је да ће реализација замишљеног програма у значајној мери зависити и од брзине обнове и опоравка наше земље, а посебно грађевинарства. Но ми верујемо да има услова да овакав програм буде остварен. Основни садржаји прославе су: издавање Монографије о 150 година Грађевинског факултета Универзитета у Београду, организовање посебног научног скупа посвећеног развоју научних и наставних дисциплина и стваралаштва у грађевинарству и геодезији на нашим просторима у последњих 150 година, издавање монографије Савремено грађевинарство Србије, заједно са Министарством грађевина Србије, организовање Другог југословенског саветовања о Еврокодovima и југословенском грађевинском конструкторству, изложба о 150 година високошколске наставе и градитељства у Србији, низ публикација посвећених 150. годишњици, укључујући и покретање *G-magazina*, чији су оснивачи Грађевински факултет и Министарство грађевина, значајна проширења и унапређења наставне делатности на основним и на последипломским студијама, оснивање Удружења бивших студената и пријатеља Грађевинског факултета Универзитета у Београду, уређивање зграде Факултета наставног и лабораторијског простора, обнављање

постојеће и успостављање нове међународне сарадње и низ других активности везаних за прославу али и за редовну делатност Факултета.

Верујемо да ће за читаоце бити интересантно да се упознају са најкраћим садржајем најважнијих предвиђених манифестација прославе, онако како их данас сагледава организациони одбор.

Покровитељство и почасни одбор прославе

Сигурно је да су дуга и успешна традиција, многа запажена и изузетна остварења, велики углед и у земљи и у свету, значај грађевинарства за наш досадашњи и будући развој и посебно радни карактер обележавања овог јубилеја као прославе читавог нашег грађевинарства, били повод да се председник Републике Србије *Слободан Милошевић* прихвати да буде покровитељ и председник Почасног одбора прославе.

Чланови Почасног одбора, поред Председника су: *Мирко Марјановић*, председник Владе Републике Србије, потпредседник Почасног одбора, академик, проф. др *Александар Деспић*, председник Српске академије наука и уметности, академик, проф. др *Никола Хајдин*, потпредседник Српске академије наука и уметности, проф. др *Слободан Унковић*, потпредседник Владе Републике Србије и министар за науку и технологију, садашњи амбасадор СРЈ у НР Кини, академик, проф. др Душан Каназир, садашњи министар за науку и технологију, проф. др *Бранислав Ивковић*, министар грађевина, проф. др *Драгослав Младеновић*, министар просвете, др *Нада Пойовић-Перишић*, министар културе, *Алекса Јокић*, министар за саобраћај и везе, проф. др *Драган Косић*, министар за рударство и енергетику, проф. др *Драгушин Величковић*, ректор Универзитета у Београду, мр *Небојша Човић*, председник Скупштине града Београда, *Влајко Стојиљковић*, председник Привредне коморе Србије, мр *Милан Ђоковић*, председник Савеза грађевинских инжењера и техничара Србије, др *Дејан Ковачевић*, генерални директор Холдинг корпорације „Енергопројект“, *Милушин Мркоњић*, генерални директор Саобраћајног института ЦИП, *Слободан Шаренац*, генерални директор Индекс-Интерекспорта, др *Ђорђе Узелац*, генерални директор Института за испитивање материјала Републике Србије, *Дејан Ковачевић*, генерални директор „Мостоградње“, *Златан Перучић*, генерални директор Беобанке, др *Светлолик Костијиновић*, генерални директор Заједнице југословенских железница, садашњи министар за саобраћај и везе и проф. др *Живота Перишић*, декан Грађевинског факултета Универзитета у Београду.

У организационом одбору налази се 30 истакнутих наставника, шефова катедара Грађевинског факултета и представника великих грађевинских фирми. Председник организационог одбора је декан Факултета.

Монографија:

Грађевински факултет Универзитета у Београду 1846–1996

Најзначајнији подухват у мозаику догађања везаних за прославу је објављивање ове двотомне монографије о развоју и раду Факултета у његовом историјском периоду, у тиражу од 2.000 примерака. У првом тому Монографије дат је хронолошки преглед развоја високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији, од 1846. године до данашњих дана, приказ настанка и развоја појединих научних областсти и катедара, животни и градитељски опус истакнутих професора Факултета, преглед академика, ректора и проректора, декана и продекана и свих наставника, као и имена свих дипломираних грађевинских и геодетских инжењера од почетка 20-их година овог века, од када су инжењери почели да добијају таква звања. У првом тому Монографије дат је и преглед доктора и магистара техничких наука из области грађевинарства и геодезије који су докторирали, односно магистрирали, на Грађевинском факултету у Београду. У другом тому Монографије дата је исцрпна библиографија радова ва свих наставника изабраних на

Факултету, од оснивања до краја школске 1995/96. године. Претходну монографију сличног садржаја, али знатно мањег обима и димензија, Факултет је објавио пре 18 година, поводом 30 година постојања као самосталног факултета у оквиру Техничке велике школе, односно Универзитета у Београду.

Научни скуп

У оквиру прославе Факултет ће 12. и 13. децембра 1996. године организовати дводневни научни скуп посвећен развоју научних и наставних дисциплина грађевинарства и геодезије на нашим просторима, њиховом утицају на високошколску наставу и инжењерску праксу, као и месту и улози појединих истакнутих наставника, научних радника и стваралаца у развоју тих дисциплина. У форми прегледних научних радова, по позиву, на скупу ће бити приказани научни резултати у области грађевинарства и геодезије и оцењено њихово место и значај, са освртом на стање истраживања у свету. Логично је да ће акценат бити на последњих 150 година, али се предвиђају и посебни прилози о нашим средњовековним градовима, манастирима и старим путевима и мостовима. Научни скуп ће бити одржан у сали Српске академије наука и уметности.

Монографија: Савремено грађевинарство Србије

У претходној години Министарство грађевина Републике Србије одлучило је да припреми посебну монографију у којој би било приказано више од стотинак изузетних остварења нашег грађевинарства у земљи и иностранству у току последње две деценије. Главни циљ монографије био је да представи наше грађевинарство свету и нашој јавности и да му, после очекиваног укидања санкција, пружи подршку да се врати на светску сцену, на место које му по могућностима и оствареним достигнућима припада. У изради ове Монографије изузетно су се ангажовали наставници Грађевинског и Архитектонског факултета Универзитета у Београду, па је Министарство грађевина, ценећи велики допринос Факултета развоју и резултатима нашег грађевинарства у земљи и у иностранству, одлучило да предложи да монографија буде посвећена овом јубилеју нашег грађевинарства. Монографија ће бити објављена уочи Свечане академије, у 4.000 примерака, 2.000 на руском а по 1.000 на енглеском и српском језику.

Друго југословенско саветовање о Еврокодима за конструкције

Факултет је био иницијатор изузетно значајног пројекта увођења нових европских стандарда у области грађевинског конструктерства у југословенске прописе и праксу. Оцењено је да је то један од битних предуслова за враћање нашег грађевинарства на светска тржишта јер ће, после усвајања Еврокодова, у земљама Европске уније а сигурно и шире, бити могуће да се гради само према тим новим стандардима. Уз помоћ Министарства за науку и технологију и Министарства грађевина Републике Србије, Факултет се у том правцу изузетно ангажовао, а у склопу прославе организоваће и Друго југословенско саветовање: Еврокодима и југословенско грађевинско конструктерство, за које наставници Катедара за конструкције припремају издавање близу 20 књига које садрже нове европске предстандарде и стандарде и начин њихове примене у нашим условима. Факултет сматра да ће то бити изузетан допринос обнови и развоју нашег грађевинарства.

Изложба градитељства

Као пратећу манифестацију научног скупа, Факултет је предвидео изложбу посвећену развоју градитељства на нашим просторима, која би обухватила низ експоната којима би се приказало 150 година развоја високошколске наставе грађевинарства и геодезије у

Србији. Међутим, с обзиром на време неопходно за техничку организацију овако замашног пројекта, Факултет је одлучио да изложбу организује у првој половини следеће године, у Свечаној сали Грађевинског факултета, чије је обнављање исто део програма прославе.

Унапређивање наставе и почетак рада новог Одсека за планирање и грађење насеља

На Факултету је прошле школске године основан нови одсек, под називом *Одсек за планирање и грађење насеља*. Наставни план за прве две године је исти као и за остала три грађевинска одсека. Предвиђено је да настава на трећој години студија на новом одсеку отпочне 1. октобра 1996. године и да у трећу годину новог одсека буде уписано до 30 студената.

У оквиру последипломских студија школске 1996/97. године први пут ће се одржати *специјалистички курс за комуналне инжењере*.

Сада *Факултет уписује студенте на магистарске студије сваке године*, а не сваке друге, као претходних тридесет година. Факултет и на тај начин планира да у овој и наредним годинама омогући ефикасније формирање научног подмлатка.

У циљу увођења талентованих студената у научноистраживачки рад Факултет је, поводом јубилеја, расписао посебне *конкурсе за научне радове студената на основним и на магистарским студијама*. Конкурси су расписани из постојећих легата и посебних средстава које је Факултет обезбедио у сарадњи са грађевинским и другим организацијама.

Публикације

У склопу прославе Факултет ће на српском и енглеском језику објавити *наставне иланове и програме* за редовне и за магистарске студије.

Планира се и објављивање *просјекта Грађевинског факултета*, на српском и на енглеском језику, обима до 20-ак страница, са основним подацима о Факултету.

У априлу ове године објављен је први број новог часописа за теорију и праксу грађевинарства и геодезије, под насловом *G-magazin*. Оснивачи овог часописа су Министарство грађевина и Грађевински факултет у Београду. Циљ часописа је да пружи могућност широком кругу наших посленика у грађевинарству да се упознају са савременим достигнућима грађевинарства у свету и код нас, новим технологијама и опремом, као и новом стручном и научном литературом, пословима, тендерима и другим подацима значајним за наше велике и мале грађевинске и друге фирме. Средином јула изашао је из штампе други број *G-magazina* а до Свечане академије изаћи ће још један.

Уређивање зграде Факултета и наставног и лабораторијског простора

Зграда Техничких факултета изграђена је 1931. године и данас представља једну од најлепших зграда у Београду, иако њена фасада није обнављана 65 година. Факултет је одавно планирао обнављање фасаде зграде и савременије уређивање наставног и лабораторијског простора, али је претходни период санкција то онемогућио.

Захваљујући разумевању Скупштине Београда сада су у току обимни радови на обнављању комплетне фасаде зграде. Фасада ће бити посебно декоративно осветљена а планира се да ће сви радови бити завршени у току децембра 1996. године како би лепотица Београда улепшана дочекала дан прославе, 12. децембар.

Испред зграде већ је уређен мали „трг“ – *ијацета* на којој више није дозвољено паркирање возила. Постављени су исти стубови као на раскрсници код Вуковог споменика. У углу трга постављена су три јарбола за заставе. Сто педесет година после потписивања Указа о оснивању Инжењерске школе, 2. јула ове године е први пут у историји на та три јарбола подигнуте су заставе Архитектонског, Грађевинског и Електротехничког

факултета. На малој пригодној свечаности, уз звуке фанфара и студентске химне „Гаудеамус“, заставе су на јарболе подигли најстарији наставници и најмлађи асистенти та три факултета, чиме се и симболично хтело да означи јединство научног и наставног искуства и непресушне енергије научног и наставног подмлатка, од којег се очекује да прихвати и унапреди резултате и достигнућа ова три факултета.

Једна од најлепших сала у Београду је *Свечана сала* у згради Техничких факултета. Факултет је, уз помоћ Министарства просвете, отпочео њену обнову и враћање њеног некадашњег сјаја и функције. Сала ће бити опремљена модерном аудиовизуелном опремом, а сви радови треба да буду завршени до Свечане академије.

Факултет је одавно планирао да *савремено уреди и опреми неколико учионица* новим намештајем, са електронским управљањем завесама и таблама и савременом аудиовизуелном опремом. Те учионице носиле би имена великана нашег грађевинарства, на њима би било посебно означено која их је фирма или институција уредила и опремила, а на зидовима би били подаци о тим фирмама и одговарајући експонати њихових градитељских достигнућа. У склопу прославе донете су одлуке да чувени и једини амфитеатар 225 Грађевинског факултета уреди Холдинг корпорација „Енергопројект“, а једну од највећих учионица предузеће „Иван Милутиновић – ПИМ“.

Планира се и *уређење лабораторија*. Бар једна или две лабораторије у периоду прославе, а касније и остале, требало би да буду модернизоване, обезбеђена нова опрема и услови за експерименталну наставу и истраживања на данашњем нивоу развијених земаља у свету.

У остале послове уређења Факултета, који су већ завршени или су у току, спада реконструкција оригиналне оgrade испред Факултета, уређивање и неговање „зелених атријума“ испред зграде, постављање бронзаних копија некадашњих канделабара на главном степеништу у аули зграде и кречење ауле, степенишних простора и трећег спрата.

Удружење бивших студената и пријатеља Грађевинског факултета Универзитета у Београду – (УБ)² СПГФ

У току претходне године Факултет је основао *Удружење бивших студената и пријатеља Грађевинског факултета Универзитета у Београду*, као будући традиционалан облик окупљања и успостављања сталног контакта некадашњих студената са Факултетом на којем су завршили студије. Факултет и будући дипломирани студенти очекују од рада овог Удружења велику моралну и сваку другу подршку. До сада Удружење има преко 1.000 чланова, од којих велики број у иностранству. Почетком следеће школске године биће објављен први *Билтен Удружења*. Билтен ће пружити основне податке о Факултету данас, старим и новим катедрама и наставницима, плановима развоја и оствареним резултатима, а садржаће и основне податке о свим члановима Удружења. Факултет сматра да ће тиме почети да се остварује једна лепа традиција, каква на многим великим универзитетима и факултетима у свету има значајно место.

Веслачка регата чамаца од армираног цемента

У знак обележавања настанка армираног бетона, 1848. године, било је планирано да почетком октобра 1996. године на Савском језеру у Београду буде приређена *прва веслачка регата грађевинских факултета Југославије*. Како је то традиција на универзитетима великог броја земаља Европе, Америке и Аустралије, такве чамце пројектују и праве сами студенти, од армираног цемента, техником сличном оној којом је Француз Ламбо такав чамац први направио 1848. године. Планирано је да регата буде искоришћена и за велики скуп грађевинара и њихових пријатеља на обали Савског језера. Тиме би се и наши универзитети уврстили међу оне који такве регате већ више деценија организују, што би требало да и код нас постане традиција, уз годишњу промену локације и грађевинског факултета-организатора. Но с обзиром да организација такве регате захтева

пуно времена, одржавање прве веслачке регате померено је за јесен наредне године, или можда чак 1998. године, када би се поклопило са 150. годишњицом појаве армираног бетона, што ће и у целом свету бити свакако посебно обележено.

Успостављање нове и обнављање постојеће међународне сарадње

Факултет је недавно потписао споразум о сарадњи са Грађевинским факултетом Техничког универзитета у Будимпешти, обављени су први сусрети са Грађевинским факултетом Аристотеловог универзитета у Солуну, а у току је договор са Грађевинским универзитетом у Москви за успостављање сарадње. У границама могућности, Факултет ће настојати да обнови ранију успешну сарадњу са високошколским институцијама у Великој Британији, Швајцарској, Румунији, Бугарској и Македонији. Планира се да представници ових институција буду позвани на поједине манифестације организоване поводом јубилеја.

Остале активности

У склопу прославе поједине катедре организоваће посебне стручне и научне скупове кроз које ће се грађевинској и геодетској јавности Београда и Србије приказати могућности и достигнућа наставника и сарадника и Факултета у целини.

Почетком идуће године Факултет ће организовати *тематски скуп о образовању у области грађевинарства и геодезије*, почев од програма средњег техничког образовања па до питања рационализације мреже високог школства у области грађевинарства и геодезије и координације наставних планова, програма и правила студирања.

Од осталих активности у јубиларном периоду обележавања резултата и развоја нашег грађевинарства и Факултета, предвиђа се и *снимање два филма*, од којих би први био посвећен Факултету, у склопу развоја грађевинарства и наших најзначајнијих ранијих и савремених достигнућа, а други снимању свих збивања у току прославе.

Предвиђа се и *доделивање захвалница, илакеџа* и других специјалних признања институцијама, предузећима и појединцима, израда керамичких пехара са грбом Факултета, посебно исковане серије сребрњака и других сувенира и обележја припадности и привржености Факултету.

Грађевински факултет Универзитета у Београду сматра да све ове планиране активности, у оквиру програма обележавања 150 година високошколске наставе грађевинарства и геодезије у Србији, пре свега треба да допринесу афирмацији нашег грађевинарства и његовом бржем повраћку на место које му у светским размерама, према нашим традицијама, могућностима и достигнућима објективно припада. При том смо, чини нам се с правом, пошлели од уверења да постоји велико и широко расположење да се Факултет у овим настојањима подржи и да наше грађевинарство у целини то заслужије. Најбоља потврда тог уверења је и високо покровитељство прославе.

Сигурно је да без непосредне подршке Владе Републике Србије, а посебно Министарства грађевина, града Београда и наших највећих грађевинских фирми, Факултет не би могао да оствари своју замисао да овај јубилеј достојанствено и радно обележи. На овом месту није могуће ни поменути све оне који су изразили spremност да Факултет у томе подрже и конкретно му помогну. Зато свима можемо да упутимо само једно велико хвала и да потврдимо нашу обавезу да и даље настојимо да будемо достојни онога што су наши претходници учинили за грађевинарство и геодезију Србије у претходних 150 година, о чему је ова Монографија само скроман сведок.